

Мода і технології

Світова індустрія моди активно досліджує можливості використання NFT для підвищення цінності своїх брендів, створення нових джерел доходу та взаємодії з клієнтами. Проте поряд із перевагами нової технології виникають певні юридичні аспекти

КСЕНІЯ БАЖЕНОВА, МАР'ЯНА МІЩУК

Світова фешн-практика останніх 20 років — це глобальне оцифрування: від поширення онлайн-шопінгу до потужної присутності брендів у соціальних мережах, NFT (англ. — Non-Fungible Token), Web3, Blockchain, тобто технологій, що являють собою цифрові сертифікати, які підтверджують автентичність матеріального чи нематеріального об'єкта. Концепція нової ітерації розвитку, що є децентралізованою та базується на блокчейнах (Web3), спровокувала виклики та можливості, які ще більше відкривають «цифрову» сутність споживачів. Завдяки цьому модні бренди можуть зміцнювати відносини зі своїми клієнтами, перетворювати їх на учасників процесу створення та контролю модних колекцій.

Покоління Z (1997–2012 р.н.) є споживачами, які виростили з технологіями, мають унікальні смаки та інтереси у фешн-індустрії, коли справа доходить до Web3. Ці молоді люди, по-перше, цікавляться NFT й іншими цифровими активами та вважають їх способом проявити свою індивідуальність і створювати власні унікальні світи; по-друге, впевнені, що віртуальні світи є способом взаємодіяти з іншими людьми з метою створення спільнот або для роботи над спільними проектами; по-третє, користуються Web3 для доступу до нових форм розваг, таких як віртуальні концерти та ігри.

NFT в модній індустрії — відносно нова технологія, яка має потенціал змінити спосіб світосприйняття шопінгу в цілому, того, як ми купуємо, продаємо та носимо одяг. Пропонування NFT як автономних цифрових продуктів є важливим стратегічним фактором для брендів класу люкс із погляду майбутнього охоплення ринку. Зростання ролі цифрової моди для використання у віртуальних світах формує значний потенціал для індустрії моди в цілому.

СВІТОВА ПРАКТИКА NFT

Prada використовує Web3, створивши власну відкриту спільноту Prada Crypted Discord — зону NFT на Prada.com, місце для обміну ідеями, де поєднано моду зі світом мистецтва, архітектури, кіно, музики тощо.

Bulgari запустила колекцію високоякісних прикрас нової ери, яка складається з трьох ексклюзивних NFT, де власникові належить як виріб, так і цифровий твір. Колекція шкіряних виробів Serpenti in Art передбачає інтегрований цифровий паспорт продукту. Використовуючи цю технологію, власники можуть відстежити історію сумок і теми, задумані художниками. Унікальний номер цифрової копії прикраси чи сумки Bulgari є цифровим активом її власника.

КСЕНІЯ БАЖЕНОВА, керівник юридичного департаменту «ЦУМ Київ»

МАР'ЯНА МІЩУК, старший юрист «ЦУМ Київ»

LVMH запустив Heristoria.com, демонструючи архівні (вінтажні) предмети розкоші своїх лейблів, унікальність спадщини їхніх модних будинків. Для будь-якого з продуктів надається цифровий сертифікат власності. Ідентифікатор продукту кожного елемента Heristoria захищений разом з ідентифікатором права власності покупця. Таким чином, клієнти можуть бути впевнені, що вінтажні предмети, які вони купують, є автентичними.

Maison Margiela представила повноцінний цифровий сертифікат автентичності продуктів класу люкс, а більшість продукції зареєстровано на блокчейн-платформі, розробленій Aura Blockchain Consortium. Продукт відстежується за допомогою радіочастотної ідентифікації, сама ж історія розповідається через цифровий сертифікат.

ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ NFT

Світова індустрія моди активно досліджує можливості використання NFT для підвищення цінності брендів, створення нових джерел доходу та взаємодії з клієнтами. Водночас, як і будь-яка нова технологія, вона має юридичні наслідки, які слід враховувати.

Одним із ключових питань є інтелектуальна власність, зокрема авторське право. NFT часто використовують для представлення цифрових активів, таких як цифровий одяг, взуття та аксесуари. У цих випадках власник NFT має право на використання та розповсюдження цифрового активу. Однак якщо цифровий актив є копією фізичного виробу, то власник NFT не має права на використання або розповсюдження такого виробу.

Застосування NFT в модній індустрії може супроводжуватися низкою порушень. По-перше, існує можливість конфліктів, якщо NFT застосовують для поширення контенту, захищеного авторським правом (як правило, криптопроект карбує токени на основі роботи художника без дозволу; іноді художник і видавець сперечаються, хто має відповідні права на твір). По-друге, можливі порушення прав на торгові марки, оскільки NFT можуть використовуватися для створення цифрових товарів, які є схожими на фізичні товари, захищені торговими марками. Зрештою, можливе порушення

прав споживачів, якщо NFT виявиться підробкою.

Варто зауважити, що NFT можуть вважатися активами для цілей оподаткування, тому їх продаж може обкладатися податком на прибуток.

ОГЛЯД СВІТОВИХ СУДОВИХ СПРАВ

Одним з останніх гучних кейсів є судовий позов проти компанії Gucci щодо її NFT-колекції Gucci Grails. Позивач, компанія Art Rights Holdings, стверджує, що Gucci порушила авторські права, використовуючи в колекції її зображення, а також право на торгову марку в логотипі ArtStation, застосовуючи схожий логотип у власних маркетингових матеріалах, що може викликати плутанину, змушуючи споживачів вважати, що продукти Gucci схвалені або пов'язані з ArtRight.

Інший кейс стосується компанії Nike, яка подала позов проти компанії StockX щодо її NFT-колекції Cryptokicks. Nike стверджує, що StockX порушує її права на торгові марки, використовуючи в NFT-колекції назви та дизайн її взуття. Було випущено обмежені серії Vault NFT та створено колекцію цифрових предметів, що мають вигляд офіційних товарів Nike. Компанія Nike заявляє, що випуск характеризується «завищеними цінами та нечіткими умовами купівлі й власності», тож якщо споживач повірить, що за проектом стоїть Nike, це зашкодить репутації компанії.

Будинок моди класу люкс Hermès International SA подав до суду на Мейсона Ротшильда, цифрового художника, за створення та продаж NFT MetaBirkins, які є цифровими зображеннями сумок Birkin. Hermès стверджував, що NFT Rothschild порушили його право на торгову марку та послабили бренд. У лютому 2023 року суд присяжних у Нью-Йорку виніс рішення на користь Hermès, установивши, що NFT Ротшильда не були захищені.

Ці та інші судові позови свідчать, що модна індустрія перебуває на етапі формування правового регулювання використання NFT, адже, як і в будь-якій іншій галузі, застосування нових технологій створює потенціал для юридичних спорів.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

В Україні немає окремого закону, який би регулював питання NFT, Web3, Blockchain. Деякі аспекти можна знайти в різних нормативно-правових актах, зокрема в Законі України «Про віртуальні активи», який визначає їх як нематеріальні об'єкти цивільних прав, що можуть бути об'єктами угод і мати конкретних

власників. Віртуальні активи є унікальними (тобто не існує двох однакових NFT), неподільними (не можуть бути поділені на менші частини) та безпечними, оскільки дані про них зберігаються в блокчейні.

Права інтелектуальної власності на NFT. Автор цифрового твору, який був використаний для створення NFT, зберігає права інтелектуальної власності на цей твір. Покупець NFT не набуває майнових авторських прав на цифровий твір. Якщо між продавцем і покупцем NFT є домовленості про передання майнових авторських прав, такі домовленості повинні бути оформлені належним чином.

Оподаткування NFT. На сьогодні в Україні немає єдиного підходу до оподаткування таких операцій. Однак про певні аспекти оподаткування вже заявлено в законопроекті про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами, згідно з яким дохід від продажу NFT може бути оподатковано податком на доходи фізичних осіб за ставкою 18%. Деякі операції з віртуальними активами можуть оподатковуватися як операції з валютою, інші — як операції з цінними паперами, а якісь зовсім не оподатковуються. Законопроект пропонується встановити єдиний порядок оподаткування операцій з віртуальними активами. Оподаткуванню підлягатимуть такі операції, як продаж віртуальних активів за фіатні гроші (платіжний засіб, не забезпечений матеріальними активами чи товарами, такими як золото чи срібло); обмін віртуальних активів на інші віртуальні активи; одержання винагороди за майнінг віртуальних активів; отримання доходу від надання послуг, пов'язаних із віртуальними активами. Особи, що здійснюють операції з віртуальними активами, повинні будуть вести облік таких операцій.

NFT В МОДНІЙ ІНДУСТРІЇ УКРАЇНИ

В Україні вже є перші прояви/проекти, які використовують NFT. Наприклад, це NFT-колекція вишиванок, що складалася з 1000 NFT-вишиванок. Об'єднання креативників SAVEUKRAINE NOW презентувало NFT-колекцію зображень регіонів України у вигляді орнаментів вишиванок, притаманних конкретній території. Vogue співпрацює з ринком NFT The Dematerialized (DMAT), щоб висвітлити роботу українських дизайнерів.

Як бачимо, NFT мають потенціал змінити глобальний ринок моди. А отже, інтерес до NFT в українській індустрії моди лише зростатиме і «ЦУМ Київ», як провідний ритейлер, продовжить стежити за світовими тенденціями.